

رسالہ در جواب سوال از عبارتہ از

کتاب مبارک «ارشاد العوام»

از تصنیفات عالم ربانی و حکیم صمدانی

مرحوم آقای حاج میرزا محمد باقر صمدانی

اعلیٰ اللہ مقامہ الشریف

سؤال :

بسم الله الرحمن الرحيم

در کتاب مبارک ارشاد می فرمایند جایی که از ندای **أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ** اجساد خلق شد الی آنکه از ندای **اوالی من والاه** (کذا) فؤاد خلق شد ، در بادی انظار ناقصین امثال حقیر فهمش مشکل آمده یا آنکه استدراکی فرموده اند ، ان شاء الله مخصوصاً از بندگان شامخ الارکان اجل افخم دام ظلّه العالی حل آن خواهد شد .

جواب :

بسم الله الرحمن الرحيم

با حواس جمع فکر کنید و خود را به دست خیال های خام ندهید تا مسائل مشکل نشود از برای شما .

مطلب اینکه در قوس صعود چنان که مشاهد است در این عالم اول جسد ساخته می شود و بعد از مدت چهار ماه روح دمیده می شود که مقدم بوده وجوداً و مؤخر شده ظهوراً و کأنه ظهور روح علت غائی بوده که اگر مراد ظهور آن نبود جسد را نمی ساختند و این مطلب در تمام مراتب نزولیه و صعودیه ملحوظ است که آنچه در وجود مقدم است در ظهور مؤخر است . پس باید که متذکر شد که مراد الهی از خلقت انسان و جن عبادت بوده **وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ** و روح عبادت محبت

است و محبوب از جنس محب باید باشد و این است علت غائی که در وجود مقدم بوده و در ظهور مؤخر شده که اگر چنین مرادی نبود خلق روح بلکه عقل نمی شد و مشعر محبت فؤاد است اگر نمی خواستند فؤاد خلق کنند عقل فما دون را خلق نمی کردند مثل آنکه اگر نمی خواستند روح را ظاهر کنند جسد را خلق نمی کردند، در خانه اگر کس است این حرف بس است.

علاوه بر اینها اقرار به لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لازم ندارد مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ را اما اقرار به مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) لازم دارد لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ را پس کلمه ثانیه اشرف است از کلمه اولی و اقرار به مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) لازم ندارد ظاهراً اقرار به وصایت ائمه (علیهم السلام) را اما اقرار به وصایت ایشان لازم دارد اقرار به مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) را پس کلمه ثانیه اجمع است از کلمه اولی و همچنین اقرار به وصایت ائمه (علیهم السلام) لازم ندارد ظاهراً دوستی دوستان ایشان را و دوستی دوستان ایشان لازم دارد وصایت ایشان را و اجمع است از جمیع ما سبق و اگر از اول این مطلب مراد الهی نبود ارسال رسل و انزال کتب نمی کرد و اگر ارسال رسل و انزال کتب مراد نبود خلق جن و انس نمی کرد بلکه خلق آسمان و زمین نمی کرد.

والسلام علی من عرف الکلام و وصل الی المرام.

حرره العبد محمد باقر فی ۲۷ ذیقعدة الحرام من شهر سنة ۱۳۰۳

جواب سؤال دیگر :

بسم الله الرحمن الرحيم

تعدد قدمایی که حکماء گفته اند محال است و انبیاء و آنهایی که از انبیاء گرفته اند گفته اند محال است معنی این است که دو خدا نمی شود باشد در ملک و دو خدای صاحب ملک که **إِذَا لَذَّهَبَ كُلُّ إِلَهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَّ** **بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ** این داخل محالات است نه چیزی که عمرش زیاد باشد داخل محالات است. دو صانع محال است. صانع آن کسی است که جمیع ماسوای خود را ساخته باشد و جمیعاً مصنوع او باشند اگر صانع کل رامی خواهی، و اگر صانع جزء می خواهی و صانع جزئی تمام مخلوقات صانعد هر کسی در کار خودش صانع کار خود است. این تعدد را نمی خواهند رفع کنند آن صانعی را که می گویند تعدد ندارد صانع کلی رامی گویند که اگر دو تا باشند این یکی اگر هیچ تصرف در آن ندارد و او هیچ تصرف در این ندارد پس هیچ کدام خدا نیستند چرا که این کاری را نکرده او هم کاری را نکرده و کسی که کاری را بکند و کاری را نکند همه خلقها این جورند. پس به همان دلیل که این سنگ خدا نیست این درخت خدا نیست به همین دلیل آن دو تا هم خدا نیستند. خدا آن کسی است که قدرت تمام مخلوقات از او باشد و تأثیر او در تمام اثر بکند، خدا باید کسی باشد که آنچه غیر اوست مصنوع او باشد. حال این را خیال کنی

که دو تا باشد محال است دو تا بشود. اگر تصرف در یکدیگر ندارند که هر دو مخلوقند و نمی توانند خالق باشند و اگر یکی تصرف دارد یکی ندارد یکیش را خدا بگو دیگری را خدا مگو.